

Rolnummers 1677, 1678 en 1679
Arrest nr. 70/2000 van 14 juni 2000

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vragen over artikel 67 van het koninklijk besluit van 16 maart 1968 tot coördinatie van de wetten betreffende de politie over het wegverkeer, gesteld door de Correctionele Rechtbank te Ieper.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters G. De Baets en M. Melchior, en de rechters P. Martens, E. Cerexhe, A. Arts, M. Bossuyt en E. De Groot, bijgestaan door referendaris B. Renauld, waarnemend griffier, onder voorzitterschap van voorzitter G. De Baets,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vragen*

Bij drie vonnissen van 15 april 1999 in zake het openbaar ministerie tegen S. Vanoverberghe en de b.v.b.a. Translini, waarvan de expedities ter griffie van het Arbitragehof zijn ingekomen op 18 mei 1999, heeft de Correctionele Rechtbank te Ieper telkens de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Worden het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel en het niet-discriminatiebeginsel als vervat in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet geschonden door artikel 67 van de wet van 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer in zoverre dit bepaalt dat 'zij die overeenkomstig artikel 1384 van het Burgerlijk Wetboek burgerrechtelijk aansprakelijk zijn voor schadevergoeding en kosten, zijn insgelijks aansprakelijk voor de geldboete ...'; hetgeen betrekking heeft op overtredingen beteugeld door de wet van 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer en wat een afwijking inhoudt van de gewone wettelijke regelen dat de beklaagde persoonlijk strafrechtelijk en burgerrechtelijk aansprakelijk is voor de geldboete die desgevallend wordt opgelegd ? »

II. *De feiten en de rechtspleging in de bodemgeschillen*

Zaak nr. 1677

Bij vonnis van 8 februari 1999, uitgesproken bij verstek ten aanzien van de beklaagde, S. Vanoverberghe, en op tegenspraak ten opzichte van de b.v.b.a. Translini, heeft de Politierechtbank te Ieper de beklaagde op grond van diverse verkeersinbreuken veroordeeld tot een geldboete van 50 frank of een vervangende gevangenisstraf van 15 dagen en de b.v.b.a. Translini op basis van artikel 67 van de wet betreffende de politie over het wegverkeer burgerrechtelijk aansprakelijk verklaard voor de geldboete en de gerechtskosten opgelegd aan de beklaagde.

De b.v.b.a. Translini tekent als burgerrechtelijk aansprakelijke partij hoger beroep aan tegen dat vonnis bij de rechtbank van eerste aanleg. Hierbij beklagt de appellante zich erover dat zij als werkgever met toepassing van voormeld artikel in het geval van verkeersovertredingen aansprakelijk wordt gehouden ter betaling, niet alleen van de gerechtskosten maar tevens van de geldboeten. Wanneer haar werknemers daarentegen zouden worden veroordeeld voor een « niet-gecontraventionaliseerd wanbedrijf, zoals het 'onopzettelijk toebrengen van slagen en verwondingen bij toepassing van de artikelen 418-420 S.W.B.', [...] en/of wegens een dergelijk wanbedrijf samen met overtredingen van het Wegverkeersreglement die gepleegd zijn als éénzelfde feit dat verscheidene misdrijven oplevert, die gepleegd zijn met éénzelfde misdadig opzet in de zin van artikel 65 lid 1 Strafwetboek », zou appellante als (rechts)persoon waarvan sprake is in artikel 1384 van het Burgerlijk Wetboek niet burgerrechtelijk aansprakelijk kunnen worden verklaard voor de veroordeling van de beklaagde tot de geldboete.

De verwijzende rechter stelt vast dat verkeersongevallen in soortgelijke omstandigheden, afhankelijk van het feit of er al dan niet gewonde slachtoffers vallen, met zich meebrengen dat een burgerrechtelijk aansprakelijke partij al dan niet voor de opgelegde geldboeten aansprakelijk wordt gesteld en besluit de hiervoor vermelde vraag te stellen aan het Hof.

Zaak nr. 1678

Bij vonnis van 8 februari 1999, ten opzichte van de b.v.b.a. Translini op verzet gewezen tegen het verstekvonnis van de politierechtbank te Ieper van 16 november 1998, heeft de Politierechtbank te Ieper de b.v.b.a. Translini op tegenspraak burgerrechtelijk aansprakelijk verklaard voor de geldboete en de kosten inzake de veroordeling bij verstek opgelopen door de beklaagde, S. Vanoverberghe, bij vonnis uitgesproken door de Politierechtbank op 16 november 1998.

De b.v.b.a. Translini tekent als burgerrechtelijk aansprakelijke partij hoger beroep aan tegen dat vonnis bij de rechtbank van eerste aanleg. Hierbij voert de appellante dezelfde bezwaren aan als uiteengezet in de zaak nr. 1677.

De verwijzende rechter stelt vast dat verkeersongevallen in soortgelijke omstandigheden, afhankelijk van het feit of er al dan niet gewonde slachtoffers vallen, met zich meebrengen dat een burgerrechtelijk aansprakelijke partij al dan niet voor de opgelegde geldboeten aansprakelijk wordt gesteld en besluit de hiervoor vermelde vraag te stellen aan het Hof.

Zaak nr. 1679

Bij vonnis van 8 februari 1999, ten opzichte van b.v.b.a. Translini op verzet gewezen tegen het verstekvonnis van de Politierechtbank te Ieper van 5 oktober 1998, heeft de Politierechtbank te Ieper de b.v.b.a. Translini op tegenspraak burgerrechtelijk aansprakelijk verklaard voor de geldboete en de kosten inzake de veroordeling bij verstek opgelopen door de beklaagde, S. Vanoverberghe, bij vonnis uitgesproken door de Politierechtbank op 16 november 1998.

De b.v.b.a. Translini tekent als burgerrechtelijk aansprakelijke partij hoger beroep aan tegen dat vonnis bij de rechtbank van eerste aanleg. Hierbij voert de appellante dezelfde bezwaren aan als uiteengezet in de zaak 1677.

De verwijzende rechter stelt vast dat verkeersongevallen in soortgelijke omstandigheden, afhankelijk van het feit of er al dan niet gewonde slachtoffers vallen, met zich meebrengen dat een burgerrechtelijk aansprakelijke partij al dan niet voor de opgelegde geldboeten aansprakelijk wordt gesteld en besluit de hiervoor vermelde vraag te stellen aan het Hof.

III. De rechtspleging voor het Hof

Bij beschikkingen van 18 mei 1999 heeft de voorzitter in functie de rechters van de respectieve zetels aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om in die zaken artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Bij beschikking van 2 juni 1999 heeft het Hof de zaken samengevoegd.

Van de verwijzingsbeslissingen is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 4 juni 1999 ter post aangetekende brieven; bij dezelfde brieven is kennisgegeven van de beschikking tot samenvoeging.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 26 juni 1999.

De Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, heeft een memorie ingediend bij op 14 juli 1999 ter post aangetekende brief.

Bij beschikkingen van 26 oktober 1999 en 27 april 2000 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot respectievelijk 18 mei 2000 en 18 november 2000.

Bij beschikking van 5 april 2000 heeft het Hof de zaken in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 3 mei 2000, na te hebben vastgesteld dat rechter H. Coremans, wettig verhinderd zitting te nemen, als lid van de zetel werd vervangen door rechter M. Bossuyt.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de Ministerraad en zijn advocaat bij op 7 april 2000 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 3 mei 2000 :

- is verschenen : Mr. K. Peetermans *loco* Mr. P. Peeters, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;
- hebben de rechters-verslaggevers E. De Groot en P. Martens verslag uitgebracht;
- is de voornoemde advocaat gehoord;
- zijn de zaken in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

- A -

Standpunt van de Ministerraad

A.1. De Ministerraad wijst erop dat artikel 67 van de wegverkeerswet een bijna letterlijke overname is van artikel 6 van de wet van 1 augustus 1899 houdende herziening van de wetgeving op het wegverkeer, dat op zijn beurt ontleend is aan artikel 173 van het Boswetboek van 20 december 1854. Via dat artikel wilde de wetgever een oplossing vinden voor de beginnende verkeersdrukte rond 1880-1890 en de daaruit voortvloeiende verkeersongevallen waaraan de toen nog van kracht zijnde wetgeving niet kon tegemoetkomen.

A.2. De prejudiciële vraag betreft de aansprakelijkheid van de burgerlijk aansprakelijke partij die verschillend is naargelang het gaat om loutere verkeersovertredingen dan wel om verkeersovertredingen in combinatie met niet-gecontraventionaliseerde misdrijven. Terwijl in het eerste geval de burgerlijk aansprakelijke partij ook gehouden kan zijn om de geldboete te betalen, wordt zij in het tweede geval enkel veroordeeld tot de betaling van de gerechtskosten.

De Ministerraad is van oordeel dat de rechtsonderhorigen die een loutere verkeersovertreding begaan en de rechtsonderhorigen die een niet-gecontraventionaliseerd wanbedrijf begaan samen met een verkeersovertreding, geen voldoende vergelijkbare categorieën vormen ten aanzien van de in het geding zijnde wetsbepalingen, aangezien zij zich in een verschillende situatie bevinden en steeds onderworpen zijn geweest aan verschillende rechtsregels.

A.3. Voor zover er toch sprake zou zijn van vergelijkbare categorieën van rechtsonderhorigen, is het verschil in behandeling redelijk verantwoord. Via een strenge aansprakelijkheidsbeoordeling van de burgerrechtelijke partij heeft de wetgever, gelet op de steeds toenemende verkeersdrukte, een maatregel willen invoeren ten gunste van aangestelden die zich beroepshalve in opdracht van hun werkgever in het verkeer begeven. Die bekommernis van de wetgever is heden ten dage nog steeds relevant zodat de wetgever in alle redelijkheid van oordeel kon zijn dat de werkgever diende in te staan voor de geldboete waartoe zijn werknemer zou veroordeeld worden. Wanneer daarentegen gewonden of doden te betreuren vallen, lijkt het verantwoord om enkel de strafrechtelijke en de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van de werknemer maximaal te laten gelden.

A.4. Met het bekritiseerde systeem van burgerlijke aansprakelijkheid heeft de wetgever tevens de inning van de geldboeten willen vergemakkelijken, zodat die kunnen verhaald worden op diegenen die ten aanzien van de veroordeelde een bewakings- of toezichtsplicht hebben.

De Ministerraad is bijgevolg van oordeel dat de prejudiciële vraag ontkennend moet worden beantwoord.

- B -

B.1. De prejudiciële vraag betreft de bestaanbaarheid van artikel 67 van de bij koninklijk besluit van 16 maart 1968 gecoördineerde wetten betreffende de politie over het wegverkeer (hierna « wegverkeerswet » genoemd) met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre de in dat artikel bedoelde burgerrechtelijk aansprakelijke partij gehouden is tot betaling van de geldboete die aan de veroordeelde wordt opgelegd in geval van overtreding door deze laatste van voornoemde wegverkeerswet, terwijl in principe een door de strafrechter uitgesproken geldboete uitsluitend ten laste komt van de veroordeelde beklaagde en de burgerrechtelijk aansprakelijke partij niet kan treffen.

Het Hof beperkt zijn onderzoek tot die vergelijking.

B.2. Artikel 67 van de wegverkeerswet bepaalt :

« Zij die overeenkomstig artikel 1384 van het Burgerlijk Wetboek burgerrechtelijk aansprakelijk zijn voor schadevergoeding en kosten, zijn insgelijks aansprakelijk voor de geldboete. Met die personen wordt gelijkgesteld de voogd, wat betreft de misdrijven begaan door zijn ongehuwde, bij hem inwonende pupillen. »

B.3. In zoverre ze afwijkt van het gemene recht kan een dergelijke verplichting tot het betalen van een geldboete slechts bestaan als uitdrukkelijk in een wetsbepaling daarin is voorzien.

Het in het geding zijnde artikel 67 biedt een dergelijke wettelijke grondslag wat betreft de inbreuken op de wegverkeerswetgeving.

B.4. De wetgever was van oordeel dat, ten aanzien van de toenemende problemen van het wegverkeer en het grote aantal verkeersongevallen en ermede rekening houdend dat een stijgend aantal personen voor rekening rijdt van hun werkgever, bijzondere maatregelen dienden te worden genomen. Reeds sedert lang heeft hij aan de burgerlijk aansprakelijke persoon het betalen van geldboetes inzake wegverkeer opgelegd, zoals hij ook eerder heeft gedaan in andere materies, vooral in talrijke bepalingen van het sociaal strafrecht. Terwijl die maatregel tot doel heeft de invordering van geldboetes te vergemakkelijken, heeft hij ook als gevolg de situatie te verzwaren van de werkgever voor wiens rekening de beklagde werkte op het ogenblik van de inbreuk. Die geldelijke maatregel is van burgerlijke aard. Hij heeft niet het karakter van een strafrechtelijke veroordeling ten aanzien van de tot de betaling gehouden persoon, die niet wordt beschouwd als de dader van de inbreuk, die overigens niet in zijn strafregister wordt vermeld.

B.5. Er bestaat geen identieke maatregel wat betreft de geldboetes opgelegd ter uitvoering van de artikelen 418 tot 420 van het Strafwetboek, die de doodslag, het toebrengen van lichamelijk letsel en onopzettelijke slagen en verwondingen bestraffen. De wetgever kon, zonder het gelijkheidsbeginsel te schenden, zich ten aanzien van die bepalingen ervan onthouden een identieke maatregel te nemen. De artikelen 418 tot 420 beperken zich immers niet tot de materie van het wegverkeer, zodat de specifieke redenen vermeld in B.4 een uitbreiding van de aansprakelijkheid tot de personen vermeld in artikel 1384 van het Burgerlijk Wetboek niet konden verantwoorden.

B.6. Het verschil in behandeling tussen de werkgever van wie de aangestelde een inbreuk heeft begaan op de wegverkeerswet en de werkgever van wie de aangestelde een misdrijf heeft gepleegd van onvrijwillige slagen en verwondingen, is niet zonder redelijke verantwoording.

B.7. Als de beklagde tegelijk een wanbedrijf heeft gepleegd dat strafbaar is gesteld bij de artikelen 418 tot 420 van het Strafwetboek, alsmede een of meer inbreuken op de wegverkeerswetgeving die bestraft worden met een lichtere straf, in welk geval hij enkel de straf krijgt opgelegd waarin is voorzien bij de artikelen 418 tot 420, zal zijn werkgever niet burgerrechtelijk aansprakelijk zijn voor de geldboete waartoe zijn aangestelde is veroordeeld. Er is dus een verschil in behandeling tussen de werkgevers naar gelang van de door hun aangestelde begane misdrijven.

B.8. Dat verschil in behandeling vindt zijn oorzaak niet in de bepaling waarover het Hof een vraag is gesteld. Het komt voort uit het feit dat, met toepassing van artikel 65 van het Strafwetboek, wanneer eenzelfde feit verscheidene misdrijven oplevert of wanneer verschillende misdrijven die de opeenvolgende en voortgezette uitvoering zijn van eenzelfde misdadig opzet, gelijktijdig worden voorgelegd aan eenzelfde feitenrechter, alleen de zwaarste straf wordt uitgesproken.

B.9. Om de in B.5 uiteengezette redenen vermocht de wetgever redelijkerwijze, te dezen, niet af te wijken van het beginsel van de samenloop van misdrijven.

B.10. De prejudiciële vragen worden ontkennend beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 67 van de bij koninklijk besluit van 16 maart 1968 gecoördineerde wetten betreffende de politie over het wegverkeer schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet in zoverre het bepaalt dat « zij die overeenkomstig artikel 1384 van het Burgerlijk Wetboek burgerrechtelijk aansprakelijk zijn voor schadevergoeding en kosten, [...] insgelijks aansprakelijk [zijn] voor de geldboete ».

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare zitting van 14 juni 2000.

De wnd. griffier,

De voorzitter,

B. Renauld

G. De Baets